

Мустафа Л. В. Використання кольорів у творчості Бориса Кунченка / Л. В. Мустафа // Образне слово Луганщини: Тези регіональної науково-методичної конференції з української мови / Відпов. ред. В. Д. Ужченко. – Луганськ, 2002. – С. 90–92.

У статті розглянуто використання національних кольорів, традиційних для української літератури, у творчості кременського поета Бориса Кунченка.

Ключові слова: кольори, Борис Кунченко, творчість, поет.

ВИКОРИСТАННЯ КОЛЬОРІВ У ТВОРЧОСТІ БОРИСА КУНЧЕНКА Л. В. Мустафа (Лисичанський педагогічний коледж)

У творчості кременського поета органічно переплелись національні кольори, відчутне також дихання геніального В. Сосюри. Твори Б. Кунченка не мають надзвичайної різноманітності відтінків кольору. Автор вимальовує навколишній світ трьома основними барвами, традиційними для української літератури: блакитною, золотою (у Б. Кунченка більше – сонячна) і зеленою.

Поширений в українській літературі блакитний колір у Б. Кунченка набуває філософського осмислення. Переданий іменником «блакить» (іноді "голубінь"), він охоплює радісну безмежність земного світу, осяйність життя, безкраїсть рідної землі, що підкреслюється сполученням іменника з прикметниками-епітетами: "неосяжною блакиттю була пов'язана Земля" (Б. Кунченко. Я виріс тут – Донецьк, «Донбас», 1991, с. 80), "голубінь безкрая" (Далі цитуємо за вказаним джерелом, зазначаючи сторінку. – с. 5).

Відповідно до цього задуму передання життя як дару багаточінного, радості вселенської у будь-яких його проявах блакитне нерозривно поєднане з кольором сонця (сонячним, золотим): "розхлюпує блакить веселий сонця зайчик" ("Пробудження", с. 36), "блакиті й сонцю порадіти" ("Ірині", с. 52), "сонячна блакить" ("Ірині", с. 52).

Дієслівний зворот "розхлюпує блакить" став уже стійким у літературі. Блакитний колір у поєднанні золотим у поезії "Пам'ять" набувають інших асоціативних зв'язків. "Блакить прозоро-горда" серед "золотих кленів" викликає урочистість думок і почуттів, гордість і пошану до героїв, які сконали, але не скорились.

У Бориса Кунченка використані дві назви блакитного кольору: власне блакитний і голубий. ці назви мають різне смислове навантаження. Блакитний – яскравий, соковитий колір безмежності, щастя, голубий – символ високих і світлих мрій, надії на щастя, глибинна духовність людських помислів. У такому значенні слово "голубий" ввів у літературу ще В. Сосюра ("голубінь легкокрила"). Близьким є смислове навантаження прикметника-епітета "голубий" і у Б. Кунченка: "Мрії й вись – голубі, все в мені – голубе!" ("Я в твоєму краю...", с. 71). Блакитний колір також часто асоціюється з коханням, ніжним і незрадливим. Надія на щастя в раптовому коханні виявлена через показ "білоголубої блакиті" (с. 63) в небі. Доповнення слова

«блакить» відтінком «біло-голуба» вказує на миттєвість спалаху чистого, невинного почуття між двома закоханими. У поезії ж "Світлані" блакить є символом внутрішньої єдності, просторової спільності почуттів людей, які ідуть різними життєвими дорогами ("Одна на двох блакить", с. 57).

Загалом світ представлений Борисом Кунченком у грайливій різнобарвності саме світлих кольорів. Блакитна безкінечність, обрамлена сонячним світлом та золотом пшениць розглядається у співвідношенні освітленості і хмарності. Проте домінуючу роль відіграє освітленість. Крім сталого образу "світлий день", у Кунченка зустрічаємо "сріблясте суцвіття вербове" ("Букет коханий", с. 92), "струни сердець срібноголосі" (с. 34, "Романс"), "зоря рожевошока", "світлім небосхилі" (с. 57, "Світлані"), "сивинний час" (с. 40, "Справедливість").

Частотністю вживання позначений і зелений колір. В українській культурі, яка походить з язичництва, він є символом природи – матері, що дала життя на Землі. У Кунченка зелений колір – колір юності, буяння, росту, життя У всіх його молодечих виявах. Протиставлення образів "лист зелений", "дереву сухому" асоціюється з протиставленням юності і старості. У "шумі крон зелених" ("Мамі", с. 18) одразу відчувається зелень спогадів юності поета.

Соковитості, рухливості, природності, ясності надає зелений колір очам коханої у поезії "Присвячення": "очі карозелені" (с. 42). Символом життя стають "пшениці... зелені і густі", які "розпрозорює синь" ("Не дає відпочити", с. 45).

У творах Б. Кунченка відсутні кольори темні, похмурі. Сірий колір не вжито жодного разу. Лише одноразово згадка про смерть передана фразеологізмом "чорна ніч гряде" (с. 38). При необхідності використовувати темні кольори автор вдається до інакомовності: "бархатні очі, як ніч" ("Бархатні очі"..., с. 54) або передає ними життєву теплоту: "чарівність твоїх чорних віч" ("Світанок", с. 74), чим пом'якшує суворість барв.

Загалом, Всесвіт, витканий Борисом Кунченком, сяє блакиттю, сонцем, зеленою напосністю. Творчість поета є твердженням, що життя – це радість, яким би воно не було, це дар природи людині, це світлий сон, у якому є "райдушні тони" і "світлі полугони" ("Люблю", с. 39).